

Program własny nauczania języka niemieckiego *Mali poligloci*

Autor: mgr Anna Owczarek

Przedmiot: język niemiecki

Etap edukacyjny: I etap edukacyjny: klasy I-III szkoły podstawowej

Typ kursu: pozalekcyjne koło zainteresowań

Ilość godzin tygodniowo: 1

WSTĘP

Program przeznaczony jest dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym, które rozpoczynają naukę języka niemieckiego. Małe dzieci poznają świat w dużej mierze poprzez zabawę, a także poprzez działanie. Ich słuch w tym okresie jest bardzo wrażliwy, a narządy mowy na tyle elastyczne, że po odpowiedniej liczbie ćwiczeń dzieci są w stanie rozróżnić i poprawnie wyartykułować wszystkie fonemy (głoski) nowego języka. Z łatwością również przyswajają sobie modele intonacyjne charakterystyczne dla języka angielskiego.

Dzieci w tym wieku są ciekawe świata. Nauka języka niemieckiego może zatem stanowić obok języka angielskiego nową pasjonującą przygodę ukazującą piękno nowego języka jak i kultury państw niemieckojęzycznych.

Rozwój intelektualny i emocjonalny małych dzieci wiąże się już ze zdolnością koncentracji uwagi, oraz lepszemu zapamiętywaniu mechanicznego i logicznego. Dzieci zatem łatwo uczą się na pamięć piosenek, wyliczanek, wierszyków i dialogów. Chętnie uczestniczą w grach i zabawach językowych i wykazują dużą kreatywność.

OPIS PROGRAMU

Prezentowany program opiera się na przekonaniu, że dzieci wprowadzone w świat języka niemieckiego w nauczaniu wczesnoszkolnym są lepiej przygotowane do nauki tego języka w przyszłości.

Zajęcia te wzbogacą także ofertę pracy szkoły, bowiem uczniowie uczą się tylko języka angielskiego i nie miały tego typu zajęć. Tym programem wychodzę też naprzeciw oczekiwaniom rodziców. Rodzice, będąc świadomymi znaczenia znajomości języka obcego, często pytali o możliwość zorganizowania bezpłatnych zajęć z drugiego języka obcego w naszej szkole.

KONCEPCJA PROGRAMU

Mój program autorski opracowany został w oparciu o nową podstawę programową kształcenia ogólnego, określonego w załączniku nr 1 do

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17.), literaturę metodyczną oraz szeroko dostępne programy nauczania języka niemieckiego dla I etapu edukacyjnego, a także programy nauczania języka niemieckiego dla klas I-III przygotowywane przez metodyków przedmiotu i autorów podręczników. Wykorzystałam także własne doświadczenie zawodowe, jak i wiedzę nabytą podczas szeregu szkoleń, warsztatów metodycznych, konferencji, w których uczestniczyłam oraz zajęć w ramach ukończonych studiów.

Zagadnienia i tematyka odpowiadają poziomowi rozwoju psychiki dzieci i są związane ze znaną dzieciom otaczającą je rzeczywistością oraz dotyczą ich życiowych doświadczeń.

Prezentowany program skierowany jest do uczniów klas I-III szkoły podstawowej z uwzględnieniem ich cech rozwojowych.

Współczesne badania psychologiczne potwierdzają dużą sensowność nauczania języków obcych w jak najwcześniejszym wieku, kiedy to umysł dziecka jest najbardziej chłonny, zaś wciąż plastyczny narząd mowy zdolny jest do poprawnego odtwarzania słów w obcym języku. Rozpoczynanie nauki języka obcego w wieku wczesnoszkolnym pobudza ogólną inteligencję dziecka, sprawia, że dziecko szybciej oswaja się z tym językiem i czyni późniejszą obowiązkową już i systematyczną naukę efektywniejszą.

Dzieci uczą się poprzez działanie. Uwielbiają wykonywać prace plastyczne, odgrywać scenki z podziałem na role, tańczyć, śpiewać, biegać. Wymagają częstej zmiany aktywności, bowiem nie potrafią długo skoncentrować się na jednym zadaniu, stąd proponowane ćwiczenia językowe muszą być zróżnicowane, krótkie, ciekawe i stąd tak bogata proponowana gama metod i technik nauczania młodszych dzieci (szczegółowiej omówione w części „Procedury osiągnięcia celów”).

Mój program uwzględnia konieczność dostosowania sposobu przekazywania wiedzy do naturalnej w tym wieku aktywności dziecka. Umożliwia uczenie się w atmosferze bezpieczeństwa i akceptacji, wspomaga rozwój dziecka zgodnie z jego potencjałem (według podstawy programowej). Dzieci winny uczyć się języka bezstresowo, ale aktywnie przy wykorzystaniu wszystkich zmysłów. Zatem zajęcia najczęściej przybierają formę gier i zabaw słowno-muzycznych i ruchowych.

WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU:

Program jest przeznaczony do realizacji w nauczaniu języka niemieckiego w klasach I-III w Szkole Podstawowej Nr 3 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Mysłowicach w formie zajęć pozalekcyjnych prowadzonych raz w tygodniu w ciągu jednego roku szkolnego.

CELE PROGRAMU:

Nadrzędnym celem nauczania języka niemieckiego dzieci w wieku wczesnoszkolnym jest uwrażliwienie na język niemiecki.

Jak wspomniałam celem niniejszego programu jest wzbogacenie oferty pracy szkoły oraz wyjście naprzeciw oczekiwaniom rodziców.

Uwzględniając aktualne i przyszłe potrzeby językowe i wychowawcze dziecka program wyróżnia takie cele jak:

- Budzenie zaciekawienia językiem niemieckim poprzez osłuchanie dzieci z tym językiem
- Kształcenie podstawowych kompetencji komunikacyjnych (uczenie się struktur, konstrukcji zdaniowych)
- Tworzenie sytuacji doskonalących pamięć (uczenie się słownictwa)

- Pogłębianie wiedzy o otaczającym świecie poprzez zainteresowanie kulturą i obyczajami krajów niemieckojęzycznych
- Motywowanie do nauki języka niemieckiego poprzez wzbudzanie poczucia sukcesu i akceptacji oraz bezpieczeństwa (pozytywne ocenianie, dostosowanie sposobu nauczania do aktywności dziecka)
- Wspieranie twórczych działań dzieci w zakresie uczenia się języka
- Wdrażanie do pracy w grupie w trakcie gier i zabaw
- Rozwijanie postawy akceptacji, tolerancji wobec innych kultur
- Rozwijanie sylwetki społecznej dziecka, uczucia przyjaźni i tolerancji w trakcie gier, zabaw i pracy w grupach

Proces uczenia się języka u małych dzieci, to przede wszystkim rozwój sprawności językowych takich jak: rozumienie ze słuchu, mówienie, słownictwo oraz prawidłowa wymowa, czytanie i pisanie.

TREŚCI NAUCZANIA:

Tematyka zajęć :

Klasa I

Ich bin Theo – formy powitania i pożegnania, przedstawianie się

Meine Familie- członkowie rodziny

Meine Spielsachen- moje zabawki

Farben- kolory

Zahlen- liczby

Was spielst du? – nazwy gier i zabaw

Ich mag Kuchen- nazwy potraw i napojów

Was tut dir weh?- części ciała

Schulsachen- przybory szkolne

In der Freizeit- czas wolny

Treści realizacyjne:

Weihnachten- Boże Narodzenie

Ostern- Wielkanoc

Klasa II

Wohin gehst du?-

In der Schule – w szkole

Meine Kleider- ubrania

Im Zoo- w zoo

In der Küche- w kuchni

Obst und Gemüse- owoce i warzywa

Auf dem Spielplatz- na placu zabaw

Meine Haustiere- zwierzątka domowe

Zu Hause – w domu

In der Lego- Stadt

Treści realizacyjne:

Advent und Weihnachten- Adwent i Boże Narodzenie

Karneval- Karnawał

Ostern- Wielkanoc

Muttertag- Dzień Matki

Klasa III

.Im Herbst- jesienią

In der Waldschule

Im Supermarkt- w supermarkecie

Geburtstag- urodziny

Im Winter- zimą

Die Jahreszeiten,- pory roku

Auf dem Sportplatz- na boisku

Im Märchenland- w krainie baśni

Mein Puppenhaus

Cowboy- und Indianerparty

Treści realizacyjne:

Martinstag- Dzień Świętego Marcina

Advent, Weihnachten- Advent, Boże Narodzenie

Ostern- Wielkanoc

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW:

Podmiotem moich działań jest dziecko w szczególnym okresie swego rozwoju.

Planując pracę z dziećmi w takim wieku należy uwzględnić wszystkie jego potrzeby i zastosować taki dobór metod i technik nauczania, środków dydaktycznych i form pracy, aby potrzeby te zaspokoić oraz zapewnić dziecku sukces w poznawaniu nowej dziedziny wiedzy– języka obcego.

Zastosowane działania i środki powinny zatem charakteryzować się atrakcyjnością i różnorodnością, wielokrotnością powtórzeń, odwoływać się do tego, co dziecku bliskie, zaspakajać naturalną ciekawość i potrzebę bezpieczeństwa, dawać możliwość bycia zauważonym.

1 METODY NAUCZANIA

Najbardziej pożądanymi na tym etapie wydają się być metoda TPR(zrozum – wykonaj –powiedz) , elementy metody komunikacyjnej, metoda bezpośrednia, metoda audiolingwalna. One też zostaną użyte w działaniach opartych o niniejszy program.

a) Metoda Bezpośrednia

Metoda ta zaleca używanie języka obcego kosztem zredukowania lub nawet całkowitej eliminacji języka ojczystego. Dzieci nie tylko są „ otoczone” językiem niemieckim, ale mają okazję postrzegać i poznawać świat właśnie w tym języku. Ma to znaczenie dla dalszego procesu nauczania, ponieważ

ogranicza chęć tłumaczenia wszystkiego z języka niemieckiego na polski i odwrotnie, co może prowadzić do problemów ze swobodnym komunikowaniem się.

b) Metoda Total Physical Response (TPR)

Praca tą metodą odbywa się na drodze – zrozum, wykonaj, powiedz. Dzieci uczą się poprzez słuchanie poleceń w języku niemieckim. Obserwacja ich realizacji, a następnie samodzielne naśladowanie pozwala odgadnąć sens wypowiedzi. Kolejnym etapem jest gotowość wymówienia.

c) Metoda Komunikacyjna

Metoda ta wykorzystuje sytuacje zaistniałe na zajęciach do komunikowania się w języku niemieckim. Celowość i autentyczność jest najważniejszą jej wartością.

d) Metoda Audiolingwalna

Stymuluje rozwój mowy i poprawnej wymowy w języku obcym. Skupia się na wykorzystaniu drylu językowego, który choć krytykowany przez część dydaktyków, wydaje się być odpowiednim dla dziecka w wieku wczesnoszkolnym sposobem ćwiczenia struktur gramatycznych, wyrażeń i fraz typowych dla danego języka.

2 /TECHNIKI NAUCZANIA

Odpowiedni dobór techniki jest gwarancją właściwego przebiegu nauczania. Nauczyciel pracujący na poziomie edukacji wczesnoszkolnej ma do dyspozycji bardzo szeroki zakres technik i sposobów realizacji celów.

Większość zaplanowanych do realizacji technik jest znana nauczycielom języka jak i nauczycielom edukacji wczesnoszkolnej i może ulegać niemalże nieograniczonym modyfikacjom. Szerzej zostaną omówione jedynie te, które będą wyróżnikiem tego właśnie programu.

a) Gry i zabawy językowe– nauka poprzez zabawę

- Bingo obrazkowe

Jest to gra z użyciem pionków i plansz, takich samych dla każdego dziecka zawierających 9 ilustracji. Każde dziecko na swojej planszy zaznacza pionkami umówioną ilość obrazków, których nazwy dobrze zna. Nauczyciel odczytuje wyrazy w dowolnej kolejności. Jeśli dziecko postawiło pionek na danym wyrazie, może go zdjąć. W chwili, gdy dziecko zdejmuje ostatni pionek, woła głośno: BINGO!

- Domino obrazkowe
- Zabawy prawda/fałsz, tak/nie

Nauczyciel prawidłowo lub błędnie nazywa wskazywane przedmioty. Dzieci oceniają poprawność wypowiedzi używając słów ja/nein, richtig/falsch

- Zapamiętywanie kolejności przedmiotów
- Odgadywanie nazwy ukrytego obrazka
- Pociąg ze słowami

Dzieci powtarzają we właściwej kolejności słowa wypowiedziane przez poprzedników i dodają jedno własne.

- Rozpoznawanie przedmiotów ukrytych w woreczku
- Głuchy telefon
- Zgadnij o czym myślę

Nauczyciel opisuje za pomocą znanych grupie słów oraz gestów wybrany przedmiot, dzieci odgadują, o której rzeczy rzecz mowa

- Kategorie

Nauczyciel podaje kategorię wyrazów, a dzieci wymieniają należące do niej nazwy przedmiotów

- Zabawa w kolory z użyciem piłki

Nauczyciel ustala z dziećmi, jaki kolor uniemożliwia złapanie piłki. Prowadzący (może być nim także dziecka) wypowiada nazwę koloru, a dziecko łapie piłkę, o ile nie jest to „zakazany” kolor i powtarza jego nazwę.

- Zamiana miejsca

Dzieci otrzymują obrazki i siadają w kole. Nauczyciel wypowiada dwa wybrane słowa, a dzieci, którym zostały one przypisane, zamieniają się miejscami.

- Gra w karty

Dzieci otrzymują po kilka kart z wymieszanego zestawu par kart obrazkowych. Jedna karta nie ma pary. Uczestnicy gry starają się zebrać jak najwięcej par, ciągnąc od siebie po kolei po jednej karcie i nie pozostać z kartą bez pary (zasada gry w „Piotrusia”). Jeżeli gracz zdobędzie kartę do pary zatrzymuje ją po uprzednim podaniu nazwy przedmiotu przedstawionego na obrazku.

- Łańcuszek pytań i odpowiedzi

Dzieci siedzą w kole, w którego środku leży kilka przedmiotów. Po kolei wybierają po jednej rzeczy i podają sąsiadowi pytając o jego nazwę.

- Towarzystwo pacynki

Wybrana przez nauczyciela pacynka towarzyszy dzieciom na wszystkich zajęciach. Uczy się z nimi i bawi. Mówi tylko w języku niemieckim.

b) Nauka poprzez piosenkę i rymowanke

Techniki te pomagają doskonalić pamięć mechaniczną i pozwalają na wprowadzenie struktury gramatycznej i słownictwa przewidzianego na daną jednostkę lekcyjną. Wystąpią na każdym zajęciach, ponieważ są przez dzieci bardzo lubiane, a jednocześnie stanowią najlepszy sposób zapamiętywania całych zwrotów, które później posłużą w procesie komunikacji oraz będą bazą do ćwiczeń dramowych. Towarzyszy im zazwyczaj ruch, który ułatwia zrozumienie i zapamiętanie.

c) Nauka poprzez działanie

Na każdych zajęciach dzieci wykonują czynności organizacyjne, prace zaplanowane jako utrwalające i systematyzujące poznany materiał, pracują w grupach. Każda aktywność, taka jak wycinanie, malowanie, klejenie, lepienie czy kolorowanie pod dyktando lub według inwencji dziecka, odgrywanie ról, zabawy kukiełkami i prace projektowe, stwarza idealną sytuację do wprowadzenia i stosowania *Social language* i *Classroom Language*. Pojawia się bowiem autentyczna potrzeba i uzasadnienie użycia języka.

Oprócz walorów dydaktycznych opisywana technika ma również aspekt wychowawczy. Wdraża zasady współdziałania, pomagania sobie wzajemnie, wykazywania troski o innych, przez co pomaga w realizacji celów kształcenia ogólnego, jakim jest kształcenie poprawnych kontaktów z rówieśnikami.

3 /FORMY PRACY

Zakładam, że dziecko w wieku wczesnoszkolnym postrzega zajęcia niemieckiego jako urozmaicenie dnia spędzanego w szkole. Stąd też na początkowym etapie nauki wprowadzamy:

- wypowiedzi chóralne,
- wypowiedzi indywidualne za nauczycielem,
- zabawę indywidualną.

Większość dzieci szybko oswaja się z nową sytuacją i grupą rówieśniczą, dzięki czemu już wkrótce zastosujemy:

- wypowiedzi indywidualne bez powtarzania za nauczycielem,
- pary otwarte,
- pary zamknięte,
- zabawę w zespole.

4 / MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Niniejszy program realizowany będzie z zastosowaniem podręcznika „ABC Deutsch”. W codziennych zajęciach będą wykorzystywane karty pracy. Systematycznie kolekcjonowane karty działalności lekcyjnej oraz inne prace, będące efektem aktywności językowej dziecka, stworzą naturalne „portfolio”. Pozwoli ono dostrzec postępy w przyswajaniu języka, posłuży utwaleniu i usystematyzowaniu wiedzy.

EWALUACJA

- Widoczne dokonania edukacyjne – osiągnięcia sukcesy i porażki.
- Obserwacja postępów dzieci na zajęciach. Umiejętności skupiania uwagi, zapamiętywania, wykonywania poleceń na określony temat, a także współdziałania w zespołach.
- Analiza prac dziecięcych (kart pracy, prace plastyczne także konkursowe plakaty itp.)
- Aktywny udział dzieci podczas szkolnych obchodów Dnia Europy
- Wywiad z rodzicami dzieci na temat zdobytej wiedzy.

BIBLIOGRAFIA

1. Galloway Ch. 1997. *Psychologia nauczania i uczenia się*. Warszawa
 2. Komorowska H. 2005. *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
 3. Werbińska D. 2004. *Skuteczny nauczyciel języka obcego*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
- Kubicka A. 2013. *ABC Deutsch, Poradnik dla nauczyciela*. Warszawa: PWN